

IK ZOU DAAR EEN BOEK KUNNEN OVER SCHRIJVEN: DE CHARMES VAN DE DAGELIJKSHEID (vervolg)

vrijdag 1 januari 1954

Als ik naar beneden kom is er niemand in het café en de deur is gesloten. In de donkere kelderkeuken is er al evenmin iemand te zien... maar er is brood en er is koffie. Dag 1954 in het onderaardse. Die stomme kelder doet zelfs geen moeite of heeft de kracht niet om mijn begroeting te beantwoorden. Hij heeft het nooit geleerd om met mensen om te gaan en een vriendelijk woord heeft hij hier waarschijnlijk nooit horen uitspreken. Ik heb eigenlijk veel goesting om tegen zijn muren te plassen. Mijn warmte als antwoord op zijn kilte.

Even later hoor ik moeder binnenkomen... alleen. Ze roept mijn naam... denkt dat ik nog in mijn bed lig... ik roep dat ik hier ben... ze komt naar beneden. Haar met een vluchtige kus op de wangen een gelukkig nieuwjaar gewenst.

Ze komt van het café hiernaast. Ik merk dat ze al iets heeft gedronken. Marcel is daar ook... en ik moet dadelijk daarheen om hem en de andere mensen een gelukkig nieuwjaar te wensen. Kleed je aan en sluit de deur achter je.

De eerste dag van het nieuwe jaar... en op mijn nuchtere maag moet ik naar een voor mij zo goed als onbekend café om Marcel een gelukkig nieuwjaar te wensen. Absoluut het allerlaatste waar ik op dit moment zin in heb. Als dat de sfeer en de toon is die 1954 zal kenmerken en kleur zal geven, ziet het er een heel plezierig en veelbelovend nieuw jaar uit. Hoe koud het ook moge zijn, ik wou dat ik op de fiets kon stappen en naar Belzele mocht rijden. Daar wonen tenminste mensen die ik van harte een gelukkig nieuwjaar zou willen wensen.

Als ik het café binnenkom, zie ik aan het verhitte gezicht van Marcel meteen hoe laat het is. Hem een hand gegeven en iets tussen mijn tanden gemompeld. Hij doet opgewonden vrolijk en vriendelijk... en hij is blijkbaar ook in een gulle bui want hij vraagt me wat ik wil drinken, haalt zijn portefeuille boven en geeft me 200 fr.. Dank je... maar niet van harte.

Omdat ik door het gezelschap al meteen volledig over het hoofd wordt gezien, ga ik nog even bij het raam naar buiten zitten kijken en keer even later alleen terug. Ik kan net zo goed in de kelder met mijn duimen zitten draaien of wat zitten lezen... en vanmiddag, terwijl ze hun roes uitslapen, ga ik zeker naar de cinema.

dinsdag 19 januari 1954

Het was te voorzien dat het hier niet lang zou duren. Er komt niemand opdagen om kamers te huren ... en net zoals in de Sint-Lievenspoortstraat heeft het café geen enkele vorm van verenigingsleven. Het enige wat beter is: we beschikken over de radiodistributie. De huisbaas weigert de dringend noodzakelijke herstellingswerken te laten uitvoeren en het vooroorlogs cafémeubilair -bedoeld wordt wel degelijk dat de meubelen van ver voor de Eerste Wereldoorlog, misschien wel uit de 19e eeuw dateren- te vernieuwen... en er is weliswaar een grote zaal achteraan, maar het regent en sneeuwt er binnen alsof er geen dak op staat en de zaal is bovendien alleen via het café bereikbaar en dus voor Marcel totaal onbruikbaar om er zijn auto te stallen of zijn rommel in op te slaan. Er wordt alreeds uitgekeken naar een andere woning.

Moeder zegt dat ze er genoeg van heeft cafés open te houden die niet goed draaien -ze heeft waarschijnlijk niet door dat als ze bij Marcel blijft het zakencijfer van zelfs het beste café in een minimum aan tijd op nul terugvalt... als het niet anders kan, dan maar weer naar de fabriek. En als ik maar goed beseft dat ze dat allemaal doet opdat ik naar school zou kunnen gaan en dat ik later een beter leven zou kunnen leiden dan haar is beschoren. Als Marcel enig respect voor haar zou hebben, zou hij er voor zorgen dat er iedere week genoeg geld binnenkomt zodat moeder niet naar de fabriek moet gaan werken... maar dat respect heeft hij dus duidelijk niet, of het beetje respect dat hij wel zou hebben weegt niet op tegen zijn egoïstische genoegens die wel geld mogen kosten.

Waarschijnlijk is het nog niet duidelijk tot haar doorgedrongen of gelooft ze in wonderen... maar op het einde van het schooljaar zal ik haar in hoge mate teleurstellen. Dat de sfeer in huis daar voor iets tussen zit... tja, als ze dat zelf niet begrijpt, zal ik maar geen moeite doen het haar aan het verstand te brengen.

vrijdag 22 januari 1954

Zeer veel Gentenaars zijn slecht tot zeer slecht gehuisvest. Er zijn in de stad niet minder dan 7.600 krotwoningen, waarvan er 2.600 op instorten staan. Bijna tien jaar na de oorlog zou een socialistisch stadsbestuur toch al wat geld opzij hebben kunnen gelegd om daar wat aan te doen... of loont dat voor werkvolk en poortjesvolk de moeite niet.

zaterdag 30 januari 1954

Toen we uit de Sint-Lievenspoortstraat zijn weggegaan, heeft moeder niet alleen Diane maar ook het konijn Mietje meegenomen. Ivan heeft in de zaal achteraan een hok, eerder een afsluiting, voor Mietje gemaakt, maar het konijn loopt meer binnenshuis dan het in zijn hok zit.

En nu heeft moeder Mietje toch zeker wel door een klant laten slachten!

Ze heeft het klaargemaakt... maar niemand wil ervan eten. Het is nu te laat dat ze er spijt van heeft dat ze Mietje niet heeft laten leven. Met tranen in de ogen staat ze het vlees van de beenderen te scheiden... Diane krijgt het allemaal voorgeschoteld. Die maakt er zo te zien geen probleem van wie ze aan het opeten is.

maandag 1 februari 1954

Het blijft koud... het wordt zelfs iedere dag kouder: nu al -25° in de Ardennen. De Leie is dichtgevroren ; op de Schelde te Antwerpen drijven er ijschotsen van 30 á 40 m middellijn, wat alleen maar voorkomt als het uitzonderlijk koud is; in heel het land loopt het treinverkeer vertraging op door het vastvriezen van de wissels.

Het vervelendste is dat ons toilet op de koer is dichtgevroren. Moeder heeft er al hele ketels kokend water in gegoten... er met een ijzeren staaf staan in koteren ... niks aan te doen, het blijft bevroren. Pipi geen probleem want er is ook nog een pissijn ... kaka op een emmer binnenshuis.

Moeder is er van zodra het begon te vriezen over begonnen... en nu is ze vastbesloten: ze wil me op klompen naar school sturen, omdat klompen warmer zouden zijn dan schoenen. In haar jeugd is ze 's winters ook altijd op klompen naar de fabriek gestapt... met een laagje hooi erin was dat warm en degelijk schoeisel... en bovendien hadden de meisjes van toen geen stevige winterlaarzen.

Ik heb ook geen laarzen, wel hoge schoenen en ik verzet me met alle macht tegen haar plannen. Zie je me al op klompen met hooi erin op het atheneum verschijnen! Om door duizend leerlingen uitgelachen en bespot te worden !

Moeder heeft daar niet het minste begrip voor. Die klompen, dat is goed voor me en daarmee uit ! Ze zal de klompen morgenochtend voor me klaarstellen.

woensdag 17 februari 1954

Marcel heeft een andere woning gevonden. Een appartement of het bovengedeelte van een huis... met een inrijpoort en een ruime bergplaats. Brugse-

steenweg 233. Nog net in Gent. Drie huizen verder begint Mariakerke. De bergplaats kan als garage dienst doen, of liever, als opslagplaats voor al zijn garagemateriaal. Boven zijn er vijf kamers. Vermits er kamers genoeg zijn, is hij van plan zijn voorraad banden boven te stapelen. Voor Marcel tellen natuurlijk alleen de inrijpoort en de garage.

Ik heb hem horen zeggen dat de eigenares, die op het gelijkvloers woont, Sofie heet. Een niet meer zo jonge, rosse vrouw. Roste Sofie. Een lustige weduwe. Naar hij beweert heeft ze de ene jonge vrijer na de andere. Hoe weet hij dat ?

dinsdag 23 februari 1954

De wereldbevolking bedraagt nu ongeveer 2,5 miljard, tegenover 1,7 á 1,8 miljard in 1920. Volgens ramingen zal de bevolking stijgen tot 3,5 á 4 miljard in het jaar 2.000 en ongeveer 6 miljard in 2.500.

In 1900 werd de mens gemiddeld 50 jaar oud ; in 1935 was dat gemiddelde gestegen tot 60 jaar. Thans wordt de mens gemiddeld 67 jaar.

zondag 28 februari 1954

De huur van het appartement bedraagt 1.200 fr. per maand en dat vindt moeder aan de hoge kant, vooral omdat de keuze bepaald werd door de inrijpoort en de bergplaats die eraan verbonden zijn en Marcel daar eigenlijk zou moeten voor opdraaien. Ze heeft hem dan ook voor de keuze gesteld: ofwel geeft hij haar van nu af aan alle weken 1.000 fr. i.p.v. de armzalige 400 fr. zoals ze onveranderd al jaren krijgt, ofwel stapt ze het af.

Hij heeft voor de wekelijkse 1.000 fr. gekozen... wat waarschijnlijk nog altijd een kleiner deel is van zijn loon en fooien samen. Waar zou hij anders het geld vandaag halen dat hij aan zijn auto, zijn boot en bijna dagelijks aan drank, dienststers en andere vrouwen uitgeeft!

maandag 1 maart 1954

We wonen hier amper en moeder gaat, na jarenlang cafébazin te zijn geweest, weer naar de fabriek werken. Spinster in de natte continu's van La Lys, waar ze als meisje en jonge vrouw ook heeft gewerkt. Ze overweegt de aanschaf van een fiets, maar voorlopig neemt ze de tram. Zelfs te voet is het niet meer dan twintig minuten stappen.

Ze was dat uitbaten van totaal verouderde en slecht draaiende cafés beu en

het kost haar geen moeite om naar die oude vertrouwde fabrieksarbeid terug te keren. Wel had ze op de Kasteellaan een goed café kunnen uitbouwen, denk ik, maar ten eerste veronderstelt een goed café een vlotte bazin en geen grijnzende wolf achter de toonbank, ten tweede moest ze zo nodig die kwis-tenbiebel weer in huis halen ; ten derde dacht die kwibus in de eerste plaats aan zichzelf en wou hij net zoals op de Schoolkaai een garage voor al zijn rommel en alles werd aan die voorwaarde ondergeschikt gemaakt. Vermits hij sedert nieuwjaar al een paar keer lang is weggebleven en dronken is thuisgekomen, vraag ik me af wat er ons nog allemaal te wachten staat. Mocht ze op de gedachte komen hem nog eens in de steek te laten en ergens een café over te nemen... dan zal ik haar toch vragen of het menens is of de zoveelste bevlieging van 24 u. Als ik nu eens met veel tamtam zou beslissen ermee te stoppen telkens het niet goed gaat op school... ik zou dit jaar al honderd keer zijn gestopt.

Dat naar de fabriek gaan werken van moeder betekent ook dat ik vanaf vandaag boterhammen moet meenemen en over de middag op school moet blijven... en dat er 's avonds warm wordt gegeten.

maandag 15 maart 1954

Nu pas, nu we hier al drie weken wonen, zegt Sofie, de smerige teef, dat we geen hond mogen hebben en dat Diane weg moet.

Moeder zegt dat de hemel op haar hoofd viel, toen ze dat hoorde. Met tranen en met beloften... daarna met geschreeuw en gescheld heeft ze haar trachten te bepraten... maar ze wou niet luisteren. Het kan niet en het mag niet. Diane moet weg.

De huisvriend die al acht jaar in ons midden vertoeft... de liefste bouwier die je je kunt voorstellen. Een verschrikkelijk vooruitzicht. Marcel zegt dat er niets anders opzit dan haar naar het schuthok te brengen om haar te laten afmaken... wie wil er nu een al wat oudere hond overnemen. Kan dat lelijk ros wijf van beneden vannacht niet doodvallen zodat het vonnis dat ze heeft uitgesproken ongedaan wordt gemaakt.

dinsdag 23 maart 1954

Vanmorgen reed ik naar school en in het smalle straatje dat uitkomt op de Brugsevaart moest ik aan de kant gaan staan om een dubbele rij rijkswachters te paard te laten passeren.

Allemaal jonge mannen die vanuit de hoogte letterlijk op me neerkeken. Een van hen heeft toch zeker wel zijn tong naar mij uitgestoken ! In een reflex

heb ik precies hetzelfde gedaan.

Er de hele dag aan lopen denken dat ik mijn tong naar een rijkswachter heb uitgestoken. Maar hij is begonnen!

maandag 5 april 1954

Mijn dagen zijn als een autoband, die soms waggelend, meestal snel, te snel voor mij uit rolt, altijd maar verder rolt... en ik daar achteraan, hollend, struikelend, zonder hem te kunnen inhalen, zonder hem te kunnen grijpen, een enkele keer kan ik hem heel even met de vingertoppen beroeren, maar hij wipt op en maakt een sprong... daagt me uit, scheldt me uit, lacht me uit, geen greintje medeleven met mijn onvermogen. Waarom hol ik in godsnaam achter een autoband die hopeloos onbereikbaar blijft en waar ik bovendien niets kan mee aanvangen! En hij rolt verder de autoband, soms waggelend, meestal te snel... en ik daar als een imbeciel achteraan... ik kan niet anders... ik moet... en ik weet niet waarom.

zondag 18 april 1954

Pasen.

Deze kerkelijke hoogdag is hier in huis totaal onopgemerkt voorbijgegaan. Geen mis, geen communie, geen eieren van chocolade, geen geschenkje, geen zondagse kleren, geen feeststemming... niets, helemaal niets. Als het van moeder afhing zou ze er niet het minste bezwaar tegen hebben al de feestdagen en kermissen af te schaffen, het hele jaar door herfst in te voeren en de zonnestralen grijs te kleuren. Haar leven heeft zowel de kleur als de vorm van een gerafelde dweil.

Als alles is weggevallen of betekenisloos is geworden, er niets meer is om in te geloven, naar uit te kijken, goede voornemens te koesteren, houvast te geven of ons te verblijden, voor mijn part over te dromen of te fantaseren, vraag ik me toch af of het leven nog wel de moeite loont er verder aan deel te nemen.

Jaar in jaar uit altijd eendere grijze dagen, zonder enige bijzondere lichtinval, zonder enig stralend kleurvlekje... vlakker, somberder en uitzichtlozer is echt niet mogelijk. Dat kan toch niet ! Er moet toch iets zijn dat buiten onszelf ligt !

Misschien zijn we in ons gezin te diep gezonken, zijn we te blind en te dom om te zien of te begrijpen, maar ik kan niet geloven dat alle leven is voorbestemd om op die manier voorbij te gaan.

Zullen wij, of zal ik, vermits me dat eerder iets lijkt te zijn dat ieder voor

zichzelf moet uitmaken, nog ergens de kracht uit putten om mijn kop op te steken, me op eigen krachten omhoog te hijsen... of zal ik zoals zovelen wegzinken in onverschilligheid, geen andere belangstelling dan het onmiddellijke en het gemakkelijke, geen hoger of ander doel dan de onderste sport van de ladder en na 75 jaar vruchteloze uitgaven toch niet het groot lot winnen... dat overigens niet aan ons besteed zou zijn... waar zouden we dat verdiend hebben! Zoals de zaken nu staan, tot aan mijn middel in de stront en dagelijks meer bezig met de onderste dan met de bovenste helft, zal er een hogere kracht aan te pas moeten komen om me van dat "andere" te doordringen en me op begaanbare grond te krijgen.

Niet dat de paasklokken daar veel mee te maken hebben... maar toch. Pasen is beslist meer dan een ei van chocolade... en wie in die richting zoekt, wie in welke richting dan ook bereid is tot zoeken, ziet waarschijnlijk duidelijker het verschil tussen onverschilligheid en kracht en puurt uit zijn zoektocht de sterkte om zijn geest en zijn handelen in de richting van iets moois en wezenlijks te stuwen. Stond hier maar iemand naast me naar wie ik kon opkijken, iemand die zijn hand naar me uitsteekt en bereid is me de weg te wijzen en me als een lichtend voorbeeld voor te gaan...

woensdag 28 april 1954

Een tijdje geleden zijn we met de klas naar het PMS Centrum in de Jeruzalemstraat geweest. We hebben er in een potje moeten plassen, zijn gewogen, gemeten en onderzocht, hebben testen moeten doen en dingen in elkaar moeten proberen steken, hebben een gesprekje gehad met een allesbehalve vriendelijke meneer... en nu heeft moeder van de adviseur een brief gekregen dat hij eens met haar wil praten.

Toen ze vanmiddag van dat Centrum terugkwam, zag ik dat ze had geweend en ze was in alle staten. Die meneer Mortier heeft haar onomwonden gezegd dat ik voor niets deug, dat ik absoluut geen mogelijkheden bezit, noch voor talen, noch voor wiskunde, noch voor techniek, een nul over de hele lijn. Voer voor de fabriek... als ik daar al niet te onhandig of te lui voor ben om mijn handen uit mijn broekzakken te halen.

Wat haar het meest pijn heeft gedaan: hij heeft haar ook gezegd dat hij zijn eigen zoon verbod zou opleggen met mij om te gaan... ik ben een te mijden persoon voor mijn leeftijdgenoten. Niet alleen lui en stom, maar ook nog op het slechte pad en een gevaar voor mijn omgeving. Moeder heeft daarop gerepliceerd dat ze dat moeilijk kon geloven, dat ik nog nooit met een arrest of een andere straf wegens wangedrag van het atheneum ben thuisgekomen, dat ze me tamelijk streng opvoedt en dat mijn vrijheid beperkt is. Maar dat kon hem geenszins overtuigen. Hij had in hoogsteigen persoon vastgesteld dat ik

niet deug, punt uit. Afval waar men in het atheneum niets kan mee aanvangen.

Een rammeling heb ik niet gekregen... daarvoor was ze te diep teleurgesteld en te ontdaan door wat hij haar over mij had verteld. Wel een hele waslijst geboden en verboden die in de toekomst streng in acht moeten worden genomen. Cinema wordt afgeschaft... 's avonds en 's zondags mag ik de deur niet meer uit... lessen leren en huiswerken maken tot ik er bij neerval. Ik vrees dat het te laat is. Binnenkort staan de examens voor de deur, maar mijn huizenhoge tekorten voor wiskunde, Latijn en Frans kan ik nooit meer ophalen... ik zou trouwens niet weten hoe ik dat moet doen vermits die meneer Mortier heeft gezegd, en hij kan het weten want hij is adviseur en kan in de mensen kijken alsof het openstaande dozen zijn, dat ik voor alles te stom ben.

Het zou anders wel mooi zijn als ik die meneer Mortier van zijn ongelijk en zijn onkunde om mensen te beoordelen zou kunnen overtuigen. Want ongelijk heeft hij, want wat er ook van mij terecht zal komen, het zal zeker niet dat zijn wat hij denkt, niets dus ! Wat dat betreft ben ik van zijn onbekwaamheid om mensen te beoordelen even overtuigd als hij wat mijn algemene onwetendheid en innerlijke slechtheid betreft.

Moet ik nu knielen en zand op mijn hoofd strooien? Helemaal niet. Mijn geweten wordt bezwaard door mijn gebrek aan inzicht en inzet... maar niet door de zelfbeschuldiging dat ik de verpersoonlijking van slechtheid zou zijn. Ik zou zelfs durven beweren dat hij een slechter mens is dan ik, want door zijn arrogante onwetendheid veroordeelt hij onterecht mensen... en daar heeft hij het recht niet toe.

woensdag 5 mei 1954

Neef Julien heeft de huissleutel in zijn broekzak en die zit met een ketting vast aan zijn broekriem. Zo'n ketting wou ik ook gaarne hebben en na enkele weken sparen had ik voldoende geld opzij gelegd om er in de ijzerwinkel naast café 't Lammeken een te kopen.

Op straat de sleutel in de sluiting geschoven en de ring van de ketting aan mijn broekriem vastgemaakt... maar als ik thuiskom, blijkt het slot van de poort hoger te staan dan de ketting lang is. Verdomme, dat ik daar niet eerder heb aan gedacht ! Er zat niets anders op dan de sleutel van de ketting los te maken om binnen te komen.

Ik heb de ketting in een schuif gelegd... en ik heb er nooit meer naar omgezien.

zaterdag 15 mei 1954

Twee moeders (tante Valerie en moeder) met hun zonen onderweg naar het stadscentrum. Beide moeders goed gezind en in een gulle bui. Het is de bedoeling dat Julien en ik van kop tot teen in het nieuw worden gestoken. Als we echter maar goed beseffen dat ze geen ezel hebben die geld schijft en dat ze voor hun vrijgevigheid enige dankbaarheid verwachten, wat ze ten zeerste betwijfelen of daar iets van in huis zal komen. Want zoals dat wel vaker het eeval is : stank voor dank is moeders loon.

In een winkel in de Veldstraat mogen we zelf kiezen - wat ik nog nooit eerder heb mogen doen !- maar ik ben zo onzeker over mezelf en vertrouwen zo zeer op de smaak van Julien. dat ik precies hetzelfde wil als wat hij kiest: een gespikkelde jas. een grijsgroene pantalon -Mijn allereerste pantalon !- modieuze grijze bebopschoenen met dikke rubberen zolen en een streepjeshemd met bijhorende das.

Julien zal zijn nieuwe outfit vanavond al aantrekken om naar de kring te gaan... ik moet nog wat geduld oefenen daar de broek nog wat aangepast moet worden. Bovendien is het bij ons thuis niet de gewoonte dat nieuwe kleren ook onmiddellijk worden gedragen... ik zal alles pas voor het eerst mogen aantrekken als er zich een passende gelegenheid voordoet.

Toch in de wolven met mijn eerste pantalon en die modieuze bebopschoenen.

Daniël Van Ryssel (links) en neef Julien.

zondag 20 juni 1954

Marcel, die zichzelf een Leievaarder noemt, en moeder, die we dan maar als de gezellin van de schipper zullen beschouwen, zijn vanmorgen naar Afsnee vertrokken om er de jaarlijkse bootjeswijding bij te wonen. Zelf zijn ze er met de auto heen gereden, maar toen ze terugkwamen vertelden ze dat er meer dan 100 bevlagde en versierde bootjes in het water lagen en dat het in de Nenuphar, naast het kerkje, zeer druk maar aangenaam toeven was. Ze hebben er ook veel bekenden van aan de Drie Leien ontmoet. De hele tijd zag het er wel naar uit dat het zou beginnen regenen, maar het is gelukkig droog gebleven.

Dat ze nu al terug zijn, komt gewoon omdat Marcel om 17 u moet beginnen op het werk... ze zouden daar anders zeker en vast tot vanavond zijn gebleven. Marcel zou daar volgend jaar gaarne met zijn boot aanwezig zijn.

- En gij... hebt ge vanmiddag uw eten opgegeten en hebt ge u een beetje voorbereid op de komende examens ?

Ik zou echt niet weten wat ik daar moet op antwoorden.

Daniël VAN RYSEL
(t vervolgt)

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE N° 295

Op 10 April 1903 stelde Alfons Van Werveke in de rubriek "Inscripties - Collectie van Juffrouw Vander Haeghen, Brugsche Poortstraat, n° 19 - XVe eeuw (1443)" in het Vlaams een fiche op over

De baksteen en gedenkplaat van de kapel der Leugemeete

Deze gedenkplaat, thans eigendom van Juffrouw Vander Haeghen, Brugsche-Poortstraat 19, was weleer in den muur van de kapel der Leugemeete bevestigd bij het hoogaltaar langs den kant van het Oosten. Zij werd er na 1844 weggenomen door M. Vander Haeghen, vader, en was toen bedekt met een laag kalk. Daar zij in verscheiden stukken gebroken was, werd zij in een lijst met een rug al achter samengebonden. De plaat bestaat uit een 2 cm. dikke laag klei, 61 cm. lang en 44 cm. breed; daarin werden, juist zoals het gebeurde in de XVe eeuw met de te beschrijven perkamenten, met een scherpe stift een kantlijn en regels getrokken, en op deze werd de tekst met de